

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Методичні вказівки для практичної та самостійної роботи
студентів з дисципліни
«Рекреаційна географія міжнародного туризму»

для студентів спеціальності 242 «Туризм»
усіх форм навчання

Методичні вказівки для практичної та самостійної роботи студентів з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму» для здобувачів вищої освіти усіх форм навчання спеціальності 242 «Туризм», освітня програма «Туризмознавство» ОС «Бакалавр» / Д.Д. Гурова. – Запоріжжя, НУ «Запорізька політехніка», 2019. – 42 с.

Укладач: Д.Д. Гурова, к.геогр.н., доцент

Рецензент: Зайцева В.М., професор, к.п.н.,
завідувач кафедри туристичного, готельного та ресторанного
бізнесу

Затверджено
на засіданні кафедри ТГРБ
Протокол № 1
від «29» серпня 2019 р.

НМК факультету
Протокол № 1
від «30» серпня 2019 р.

.

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета та завдання навчальної дисципліни	5
Зміст дисципліни за модулями	7
План практичних занять з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму»	9
Питання для самостійної роботи (тематика рефератів) з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму»	24
Завдання для контрольних робіт для студентів заочного відділення з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму»	27
Контрольні питання з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму»	28
Література для підготовки до практичних занять та виконання самостійної роботи	30
Розподіл балів, які отримують студенти	32

ВСТУП

Вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму» розроблено з обліком того, що студенти спеціальності 242 «Туризм» відповідають освітньо-професійним програмам підготовки при реалізації робочих навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», вивчають її на курсах нормативних навчальних дисциплін.

Для контролю вивчення дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму» передбачені наступні форми організації навчального процесу: лекційні й практичні заняття, написання тематичних рефератів, складання заліку.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	ознайомлення студентів з основними поняттями рекреаційної діяльності, формування уявлення про роль рекреаційних ресурсів в сфері рекреаційних послуг, необхідності їх раціональної експлуатації та охорони, формування поняття сутності сучасного рекреаційного природокористування
Завдання	➤ засвоєння навчального матеріалу студентами, формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою; ➤ орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем індустрії туризму і гостинності для підвищення якості професійної підготовки управлінських кадрів
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:	– визначення основних понять курсу; – загальні закономірності розміщення рекреаційних ресурсів; – принципи, методи оцінки рекреаційних територій та механізми функціонування СКС (соціо-культурних систем).
Вміти:	– орієнтуватися в географічному розташуванні рекреаційних ресурсів; – характеризувати рекреаційні регіони світу; – оцінювати рекреаційний потенціал певних територій; – доводити необхідність раціонального використання рекреаційних ресурсів; – визначати роль рекреаційних ресурсів в організації різних форм рекреаційної діяльності.

Удосконалення навчального процесу передбачає підвищення ролі самостійної роботи. З цією метою дещо скорочується обов'язкове аудиторне навантаження і вивільняється час для самостійної діяльності студентів.

Самостійна робота – органічна частина навчального процесу. Вона допомагає глибоко засвоїти матеріал, закріпити знання, поглибити вміння та навички в пізнавальній діяльності, творчо мислити; виховує організованість і дисциплінованість, активність та ініціативу, настирливість у досягненні мети; сприяє виробленню власних прийомів і методів пізнання, вчить раціонально організовувати та контролювати робочий час.

Однією з форм самостійної роботи є **підготовка до практичних занять**, завдання яких полягає в тому, щоб закріпити і поглибити знання, навчити творчо працювати з літературою, виробити вміння аналізувати процеси і події, розвивати здатність до самостійних суджень, висловлювати і відстоювати свої погляди, навчити готувати реферати, повідомлення з окремих питань, виступати з ними на заняттях.

Виконання **домашнього завдання** можливе у вигляді реферату або усної доповіді на практичному занятті.

Реферат – це короткий виклад у письмовому вигляді або у формі доповіді змісту наукової праці, літератури за темою.

Підготовка рефератів – засіб оволодіння методикою і навичками роботи з літературою, використання загальних теоретичних і методологічних положень в ході аналізу певних процесів, явищ, подій, уміння пов'язати матеріал і реальність, обґрунтувати свої висновки. Разом з тим реферат – одна з форм перевірки знань студентів.

Вимоги до оформлення рефератів та контрольних робіт

Реферат або контрольна робота виконуються на одному боці аркуша білого паперу формату А 4 (210 x 297 мм). Текст розташовується через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці у текстовому редакторі Word шрифтом Times New Roman, 14 кеглем. Допускається розміщувати таблиці та інші ілюстративні матеріали.

Текст реферату або контрольної роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху та знизу – 20 мм. Абзаци в тексті потрібно починати з відступу, що дорівнює 5-и знакам (1,25). Відступи мають бути однаковими впродовж всього тексту. Виділення фрагментів тексту реферату або контрольної роботи **жирним шрифтом** або *курсивом* не дозволяється.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА МОДУЛЯМИ

МОДУЛЬ 1. КЛАСИФІКАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Рекреаційна географія як наука.

Історія рекреації. Чинники рекреації. Визначення об'єкта, предмета рекреаційної географії. Методи вивчення рекреаційної географії. Методичне забезпечення дисципліни «Рекреаційна географія». Місце рекреаційної географії серед наук. Функції рекреації.

Тема 2. Класифікація рекреаційної діяльності.

Пасивна та активна рекреація. Цикли рекреації. Класифікація рекреації за суспільною функцією, кількістю та віком учасників, використанням транспортних засобів, кількістю витрачених коштів, за характером організації за правовим статутом, за тривалістю перебування.

Тема 3. Картографічний метод дослідження в рекреаційній географії.

Значення карт. Області використання карт. Елементи карти. Властивості карти. Поняття карти. Класифікація карт. Туристичні карти. Атлас. Картоїди. Групи прийомів використання карт. Уявні карти.

МОДУЛЬ 2. РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ТА РАЙОНУВАННЯ. СТАНДАРТИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Рекреаційні ресурси.

Рекреаційні ресурси та їх типи: природні (кліматичні, бальнеологічні) та історико-культурні. Методи оцінювання природних рекреаційних ресурсів. Класифікація історико-культурних рекреаційних ресурсів.

Тема 5. Рекреаційне районування.

Поняття рекреаційного району, його відмінність від

економічного та адміністративного районів. Етапи районоутворення. Рекреаційне районування. Фактори рекреаційного районування. Туристсько-рекреаційні регіони світу.

Тема 6. Стандарти рекреаційної діяльності.

Поїздки у великі міста. Відвідування невеликих міст, які пережили свій розквіт. Відвідування мініатюрних країн. Торговельний туризм. Поїздки до теплого моря в літній період. Тематичні рекреаційні парки США та поза межами країни. Поїздки до унікальних природних об'єктів. Екскурсії в екзотичні місця з розкішною природою. Подорожі в екзотичні географічні регіони з екстремальними умовами. Відвідування унікальних об'єктів інших соціо-культурних систем. Винні, або кулінарні тури. Сафарі в Африці. Відпочинок на курортах зі світовим ім'ям. Круїзи та туристські потяги..

Тема 7. Географія сучасного міжнародного туризму.

Туристські регіони за версією Всесвітньої туристської організації. Розвиток туризму та рекреації в кожному з регіонів. Проблеми сучасного туризму. Перспективи розвитку світового туризму та рекреації.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1-2

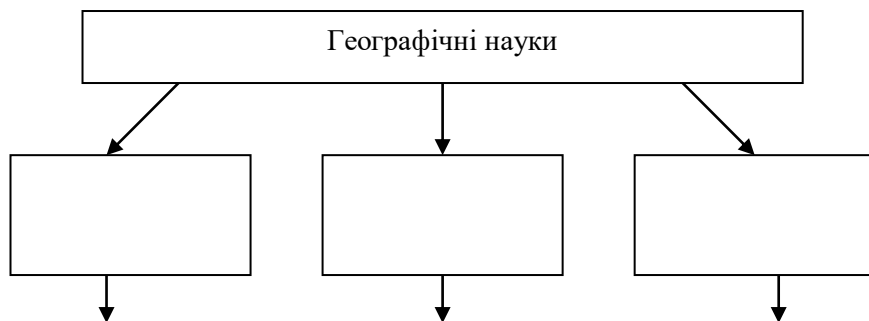
Рекреаційна географія як наука

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Розвиток рекреаційної географії як наукової дисципліни.
2. Передумови становлення й розвитку рекреації.
3. Об'єкт і суб'єкт рекреації.
4. Визначення предмета рекреаційної географії.
5. Місце рекреаційної географії в системі географічних наук.

Практичні завдання

1. Визначте зміни, що відбулися в рекреаційній географії після розпаду СРСР.
2. Намалюйте схему, в якій показано місце рекреаційної географії в системі географічних наук.

3. Проведіть оцінку рекреаційної інформації, доступної рядовому споживачу та необхідної для прийняття рішення про щорічний відпочинок. Розділіть усю знайдену вами інформацію на три умовні групи – (а) рекламні оголошення, (б) змістовна інформація – позитивні відомості, і (в) критичні/негативні матеріали. Проаналізуйте періодичні видання, рекламно-довідкові й спеціальні туристичні

видання про Азово-Чорноморське узбережжя і Карпати й відповідайте на наступні питання:

А). Яка інформація – рекламна або змістовна, позитивна або негативна – переважає в масі публікацій.

Б). Якою мірою висвітлені в публікаціях ті або інші складові рекреаційної сфери – транспортні послуги, екскурсійне обслуговування, можливості розміщення в готелях/ приватному секторі, пункти громадського харчування, лікувально-оздоровчі послуги для відпочиваючих і т.п.

В). Чи дає існуюча інформація можливість скласти певне враження про регіони, зрозуміти, які рекреаційні послуги пропонують сьогодні ці регіони і який рівень цін на туристичний сервіс.

На підставі проведеного аналізу зробіть висновок про стан інформаційного ринку рекреаційних послуг регіону – які пробіли існують у масиві публікацій; наскільки наявна рекреаційна інформація доступна рядовому споживачеві; чи зможе споживач рекреаційних послуг на підставі реально циркулюючої інформації вибрати ці регіони як місце для відпочинку в майбутньому сезоні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3-4

Класифікація рекреаційної діяльності

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Класифікація рекреації. Цикли рекреації
2. Дайте характеристику видів рекреаційної діяльності, що виділяються за:
  - а) мотивацією рекреації;
  - б) за тривалістю перебування;
  - в) за характером організації;
  - г) за правовим статусом;
  - д) за характером використання транспорту тощо.

Практичні завдання

1. Визначте соціальні чинники життєвого циклу рекреації.
2. На контурну карту України нанесіть райони курортно-пляжної та лікувально-курортної рекреації.

3. Визначте найпривабливіші, на вашу думку, рекреаційні місця України.

4. Проаналізуйте просторово-часову поведінку на Азовському узбережжі таких груп відпочиваючих, які прибули до Кирилівки або Бердянську з континентальних регіонів України:

- 1-й варіант – родина середнього достатку із двома дітьми молодшого шкільного віку, яка зупинилася на приватній базі, квартирі в Кирилівці або Бердянську;
- 2-й варіант – група молодих людей скромного достатку (чотири особи 20–25 років, студенти й службовці), які зупинилися в кемпінгу недалеко від Кирилівки або Бердянська;
- 3-й варіант – подружня пара передпенсійного віку з високим рівнем доходів, яка відновлює здоров'я в дорогому готелі Кирилівки або Бердянська.

Додаткові умови: усі відпочиваючі вперше відвідують район Кирилівки або Бердянська; їхнє перебування в триває 10 діб; відпочинок припадає на першу половину серпня.

Складіть докладний можливий розклад одного “рядового” дня зазначених груп відпочиваючих. При аналізі зверніть особливу увагу на такі аспекти можливостей організації дня різними групами відпочиваючих:

- А) кількість часу, який відводиться безпосередньо на рекреаційну діяльність (прогулянки й екскурсії, відпочинок на пляжі, відвідування розважальних об'єктів тощо) і на самообслуговування (організація харчування, гігієнічні процедури);
- Б) практичні побутові зручності/незручності перебування на відпочинку (організація догляду за дітьми, можливості прання особистих речей тощо);
- В) потенційна розмаїтість занять розглянутих груп відпочиваючих, виходячи з реальних можливостей, обумовлених віком, рівнем достатку, соціальним статусом і, відповідно, вимогами до рівня рекреаційного сервісу, а також тривалістю їхнього перебування на відпочинку й погодно-

кліматичними умовами під час відвідування ними Азовського узбережжя;

- Г) з огляду на практичні можливості організації відпочинку на Азовському узбережжі, визначте, на які групи відпочиваючих найбільшою мірою орієнтована сформована система рекреаційних послуг і, відповідно, хто з рекреантів перебуває в кращому становищі.

Проаналізувавши реальні можливості різних груп рекреантів в організації свого відпочинку на азовському узбережжі, зробіть висновок про потенційну відтворюваність потоків відпочиваючих – іншими словами, спробуйте визначити, чи виникне в розглянутих групах відпочиваючих у наступному курортному сезоні бажання знову відвідати район Кирилівки або Бердянська з рекреаційними цілями?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5-6

Картографічний метод дослідження в рекреаційній географії

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Картографічний метод дослідження в рекреаційній географії. Значення карт.
2. Елементи карти, властивості карт.
3. Критерії класифікації карт.
4. Картографічні проекції.
5. Використання карт.
6. Картоїди, їхні особливості та переваги.
7. Особливості “уявних” карт.

Практичні завдання

1. Знайдіть та замалюйте карти, виконані в різних проєкціях, одна – на вибір: азимутальна, конічна або циліндрична (може бути їхні варіації). Завдання виконується на окремих аркушах формату А4. На аркуші малюється тільки одна з запропонованих вище.

2. У яких масштабах виконано більшість туристських карт України?

3. Наведіть кілька прикладів карт, з якими Ви зустрічалися, що групуються за тематикою, масштабу, просторовому обхвату, за призначенням.

4. Наведіть кілька прикладів атласів, які були надруковані в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7-8

Рекреаційні ресурси

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Поняття «рекреаційні ресурси», їхні види.
2. Природні передумови рекреації.
3. Основні положення рекреаційної оцінки природних ресурсів.
4. Методичні прийоми і способи медико-біологічного типу оцінювання природних рекреаційних ресурсів.
5. Психолого-естетичний тип оцінювання природних рекреаційних ресурсів.
6. Технологічний тип оцінювання природних рекреаційних ресурсів.
7. Культурно-історичні рекреаційні ресурси.
8. Класифікація культурно-історичних рекреаційних ресурсів.

Практичні завдання

1. Визначте природні рекреаційні ресурси та природно-рекреаційні об'єкти України.

2. Проведіть оцінювання по 5-ти бальній шкалі ступінь контрастності основних пар природних комплексів: ліс – водоймище; поле – водоймище; ліс – поле; чагарники – луки; ліс – чагарники; поле – луки.

3. Наведіть приклади культурно-історичних ресурсів України.

Пам'ятки історії	1.
	2.
	3.
	4.
	5.

Пам'ятки археології	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
Пам'ятки містобудування та архітектури	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
Пам'ятки мистецтва	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
Документальні пам'ятки	1.
	2.
	3.
	4.
	5.

4. Наведіть приклади культурно-історичних рекреаційних об'єктів свого регіону.

5. Заповніть таблицю «Головні об'єкти ЮНЕСКО»

Частина світу	Вид ресурсу	Об'єкт (країна знаходження)
Європа	Природні	
	Культурно-історичні	
Азія	Природні	
Азія	Культурно-історичні	

Америка	Природні	
	Культурно-історичні	
Африка	Природні	

Австралія з Океанією	Культурно-історичні	
	Природні	
	Культурні	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9-10

Рекреаційне районування

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Районування як наукова процедура.
2. Етапи процесу рекреаційного районоутворення.
3. Роль природного середовища в рекреаційному районоутворенні.
4. Рекреаційний район, його характерні риси.
5. Ознаки рекреаційних районів і методика їхнього виявлення.
6. Таксономічні одиниці рекреаційного районування (за О.О. Бейдиком).

Практичні завдання

1. Заповніть останній стовпчик таблиці:

Таксон омічни й ранг	Назва таксономічної одиниці	Порядок розміру території	Приклад рекреаційного району
V	Рекреаційна зона (region)	Сотні тисяч або десятки тисяч км ²	Причорно- морська рек- реаційна зона
IV	Рекреаційний район	Сотні або десятки тисяч км ²	
III	Рекреаційний підрайон	Тисячі або сотні км ²	
II	Рекреаційний мікрорайон	Сотні км ² або тисячі га	
I	Рекреаційний пункт	Десятки або сотні га	

2. На контурну карту світу нанесіть рекреаційні макрорегіони згідно районування О.О. Бейдика.

3. Визначте, через які рекреаційні райони ви б мандрували, якби подорожували:

Маршрут	Райони
50° пн.ш. від Грінвічського меридіану на схід	

Грінвічським меридіаном	
Північним тропіком	
Південним тропіком	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11-12

Стандарти рекреаційної діяльності

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Назвіть найпопулярніші види квартального та річного відпочинку туристів.
2. Охарактеризувати поїздки у великі міста, невеликі міста та міні-держави.
3. Дати визначення “торговому” туризму та поїздок до моря.
4. Тематичні рекреаційні парки США та за його межами.
5. Визначити типи поїздок у місця, пов’язаних з природою.
6. Розкажіть про винні/кулінарні тури.
7. Африканські сафари: розміщення та особливості проведення.
8. Круїзи та туристські потяги.

Практичні завдання

1. Враховуючи образ Одеси як центру сімейного відпочинку, проведіть оцінку сучасної доступності його як рекреаційного об’єкта для стандартної сім’ї (2 дорослих та 2 дітей) середнього достатку, яка постійно мешкає в Києві, Санкт-Петербурзі, Дрездені (ФРН). Оцінювання доступності об’єкта проводиться на основі балів від 1 до 5 (1 – дуже низька; 2 – низька; 3 – середня; 4 – висока; 5 – дуже висока) за такими видами доступності рекреаційного об’єкта:

А. Інформаційна доступність:

- наявність повної та різноманітної інформації про об'єкт, а саме – широка циркуляція путівників і загальної довідкової літератури різними мовами;
- можливість отримання вичерпної інформації про регіон від туристських операторів та агенцій;
- існування спеціалізованих інформаційних служб при консульських відділах посольств України в різних країнах;
- існування інформаційної “сторінки регіону” в Інтернеті різними мовами.

Б. Формальна доступність:

- існування доступної для споживача системи отримання в'їзних/транзитних віз і лояльних паспортних служб;
- можливість апеляції до вищих посадових інстанцій у разі перевищення владою повноважень/порушення правил паспортного контролю.

В. Транспортна доступність:

- наявність прямих авіасполучень і залізничних маршрутів;
- можливість і простота використання особистого автотранспорту;
- якість транспортних послуг, а також зручність автострад, залізничних вокзалів, аеропортів із точки зору мандрівників із дітьми.

Г. Фінансова доступність:

- рівень цін на рекреаційні послуги;
- відповідність цін на сервіс якості наданих послуг;
- наявність спектра альтернативних послуг (готелів різних категорій, сімейних пансіонатів, ресторанів/кафе, що обслуговують спеціальні потреби відпочиваючих – лікувальне харчування, вегетаріанське тощо),
- відповідність цін на рекреаційні послуги в регіоні рівню цін у регіонах-конкурентах.

Д. Практична доступність рекреаційних послуг у регіоні:

- наявність інформаційних служб/бюро, що допомагають відпочиваючим організувати перебування в регіоні відповідно до їхніх смаків, специфічних (мовних, вікових, соціальних, фізичних) вимог і фінансових можливостей;

- наявність готелів і місць громадського харчування (в тому числі безпосередньо в аеропортах і поряд із вокзалами), що відповідають різним смакам і рівням достатку;
- зручність та обладнання пляжів, прогулянкових шляхів/маршрутів, садово-паркових комплексів тощо;
- можливість оренди автотранспорту;
- наявність послуг, орієнтованих на задоволення специфічних потреб дітей (дитяче харчування, спеціальні розваги, можливість організації догляду за дітьми тощо).

Е. Альтернативна доступність:

- наскільки краще може оцінюватися регіон із точки зору відпочинку порівняно з регіонами-конкурентами.

Показники	Сім'я з Києва	Сім'я з Санкт-Петербургу	Сім'я з Дрездену
<i>Інформаційна доступність</i>			
<i>Формальна доступність</i>			
<i>Транспортна доступність</i>			
<i>Фінансова доступність</i>			
<i>Практична доступність рекреаційних послуг у регіоні</i>			
<i>Альтернативна доступність</i>			

На підставі цієї оцінки зробіть висновок щодо перспектив сімейного відпочинку в регіоні в майбутньому сезоні. Жителі яких регіонів, швидше за все, виберуть цей регіон як місце для відпочинку своєї родини? Які рекомендації ви могли б дати для того, щоб зробити сімейний відпочинок в Одесі доступнішим?

2. Розробіть туристський маршрут Україною або Європою.

Необхідно розбитися на групи по 2-3 особи. Кожній групі потрібно вибрати маршрут довжиною більше 500 км. Скласти паспорт розроблювального маршруту, що має містити таку інформацію: назва маршруту; мета й завдання маршруту, тип маршруту; довжина маршруту; тривалість маршруту; фактор сезонності; початковий, кінцевий і проміжні пункти маршруту; категорії людей, на які розраховано маршрут; використання транспортних засобів; приблизна вартість маршруту.

Розробити інформаційний зміст маршруту (зміст усієї екскурсійної програми). Складання програми туру. Організація культурно-дозвільної програми на маршруті. Організація проживання й харчування туристів під час туру. Організація перевізного обслуговування туристів.

План розробки туру

1. Зібрати коротку географічну характеристику району подорожі (географічне положення, територіальна приналежність, клімат, природа, ресурси тощо).
2. Коротка історична довідка (походження місцевості, найважливіші події, роль у міжнародній історії тощо).
3. Указати сезонність подорожі (цілий рік, сезонний маршрут, кращий час для подорожі).
4. Вибрати форму участі в подорожі (індивідуальна, групова, сімейна).
5. Указати вік туристів, для яких розроблено тур (дитячий, молодіжний, зрілий, змішаний).
6. Указати тривалість подорожі (від 1 доби до 6 місяців).
7. З'ясувати можливості вибору способів пересування шляхом до місця початку подорожі, а також усі види транспорту, які можуть бути надані туристові під час туру.
8. Вибрати форми проживання в місці відпочинку або подорожі.
9. Скласти цікаву й різноманітну програму подорожі, включаючи розваги дозвілля. Основною програмою подорожі може бути огляд історичних визначних пам'яток; лікування грязями, водами; навчання іноземних мов; вивчення ремесел, звичаїв; проходження туристського маршруту тощо. Дозвільні розваги передбачають:

відвідування кінотеатрів, концертних залів; відвідування виставок, вернісажів, галерей; участь у святах, шоу, дискотеках; відвідування спортивних комплексів, тренажерних залів, басейнів, тенісних кортів; екскурсії; катання на човнах, яхтах, серфінг, водні лижі тощо; відвідування зоопарків, заповідників, акваріумів; відвідування казино, залів ігрових автоматів, комп'ютерних ігор тощо.

Завдання виконати у формі реферату (на аркушах формату А4).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13-14

Географія сучасного міжнародного туризму

Контрольні питання для самостійного опрацювання студентами

1. Особливості географії міжнародних туристських потоків.
2. Загальна характеристика турпотоків рекреаційних регіонів світу.
3. Характеристика Європейського туристського макрорегіону.
4. Американський туристський макрорегіон.
5. Азіатсько-Тихоокеанський макрорегіон.
6. Африканський туристський макрорегіон.
7. Близько-Східний туристський макрорегіон.
8. Перспективи розвитку туристських регіонів світу.

Практичні завдання

1. Намалюйте на контурній карті основні туристичні потоки в Європі, Америці та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
2. Назвіть причини, за якими у більшості туристських макрорегіонів світу внутрішньорегіональний обмін перевищує міжрегіональний.
3. Визначте як впливають етнічні конфлікти та терористичні акти на турпотоки.
4. Наведіть приклади «гарячих місць», тобто там, де відбуваються військові конфлікти сьогодення
5. Нанесіть на контурну карту держави, які мають великі рекреаційні ресурси, на території яких ви хотіли б побувати (не більше п'яти).

**ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ/ІНДИВІДУАЛЬНЕ
ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ (ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ)
З ДИСЦИПЛІНИ «РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ»**

Виконання індивідуального самостійного завдання можливе у вигляді реферату за наступними варіантами:

Для 1 модуля

1. Історія виникнення та розвитку рекреаційної географії.
2. Особливості рекреаційних досліджень в кінці 80-х та в кінці 90-х років.
3. Зміна рекреаційної поведінки після розпаду СРСР.
4. Територіально рекреаційні системи України.
5. Геополітичний фактор розвитку рекреаційної географії.
6. Особливості рекреації як форми суспільної діяльності.
7. Територіальна рекреаційна система погляди різних шкіл.
8. Західноєвропейська теорія територіально-рекреаційної системи.
9. Американська теорія територіально-рекреаційної системи.
10. Властивості ТРС та їх особливості.
11. Структура часу та його роль у формуванні рекреаційних потреб.
12. Рекреаційні потреби та їх класифікація.
13. Напрями та методи дослідження рекреаційних потреб.
14. Характеристика умов та факторів формування туристично-рекреаційного комплексу України та її регіонів.
15. Умови використання Чорноморсько-Азовської туристично-рекреаційної зони у задоволенні рекреаційних потреб.
16. Умови використання Західноукраїнської туристично-рекреаційної зони у задоволенні рекреаційних потреб.
17. Умови використання Дніпровсько-Дністровської (Центрально-української) туристично-рекреаційної зони у задоволенні рекреаційних потреб.
18. Умови використання Поліської туристично-рекреаційної зони у задоволенні рекреаційних потреб.
19. Рекреаційне природокористування (поняття рекреаційної ємності і рекреаційного навантаження території).
20. Структурні особливості рекреаційної діяльності.
21. Суть понять «туризм», «лікування», «відпочинок» як основних форм рекреації, їх трактування на законодавчому та науковому рівнях

22. Картоїди, їх особливості та переваги.
23. Особливості «уявних» карт.
24. Картографічна комунікація та географічне мислення.
25. Картографічні відомості про Україну.

Для 2 модуля

1. Географія поширення рекреаційних ресурсів у країнах Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії.
2. Методи оцінки природних кліматичних, бальнеологічних та ландшафтних ресурсів.
3. Рекреаційні ресурси клімату і погоди та їх роль і значення в рекреаційній діяльності.
4. Розвиток вчення про рекреаційний район. Схеми рекреаційного районування.
5. Відомі схеми рекреаційного районування України та світу.
6. Загальна характеристика туристичних рекреаційних потоків в Україні.
7. Характеристика рекреаційних можливостей рекреаційних регіонів України (вибір рекреаційного регіону узгоджуються з викладачем).
8. Аналіз туристичного потенціалу рекреаційних районів України (вибір рекреаційного району узгоджуються з викладачем).
9. Туристичні ресурси та їх роль в розвитку рекреаційної діяльності.
10. Підходи туристично-рекреаційного районування України.
11. Рекреаційні ресурси та їх використання в світовому туристично-рекреаційному комплексі.
12. Умови та фактори розвитку туристично-рекреаційної системи територій.
13. Характеристика Середземноморського туристично-рекреаційного району.
14. Характеристика Північноєвропейського туристично-рекреаційного району.
15. Характеристика Альпійського туристично-рекреаційного району.
16. Характеристика Центральноєвропейського туристично-рекреаційного району.
17. Характеристика Причорноморського туристично-рекреаційного району.
18. Характеристика Північноамериканського туристично-рекреаційного району.

19. Характеристика туристично-рекреаційного району Карибського басейну.
20. Характеристика туристично-рекреаційного району Південної Америки.
21. Характеристика Африканського туристично-рекреаційного макрорайону.
22. Характеристика Азіатського туристично-рекреаційного макрорайону.
23. Характеристика туристично-рекреаційного району Австралії та Океанії.
24. Туристські потоки світу.
25. Сучасний стан міжнародного туризму в світі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ

Варіант 1.

1. Типи рекреації. Співвідношення між рекреаційними циклами.
2. Бальнеологічні ресурси світу.

Варіант 2.

1. Внутрішній та іноземний (міжнародний) туризм: аналіз понять, статистичний аналіз потоків.
2. Кліматичні ресурси світу.

Варіант 3.

1. Рекреаційне природокористування і охорона природи.
2. Характеристика стандартів та особливості рекреації Азіатського рекреаційного району.

Варіант 4.

1. Особливості рекреації як форми діяльності.
2. Рекреаційний потенціал Австралії та Океанії.

Варіант 5.

1. Екологічні проблеми рекреаційної діяльності.
2. Рекреаційний потенціал Запорізької області.

Варіант 6.

1. Територіальні рекреаційні системи: поняття, структура, особливості розвитку.
2. Потенціал та особливості рекреації Африканського району.

Варіант 7.

1. Методи та проблеми визначення рекреаційної спеціалізації району.
2. Рекреаційний потенціал та особливості рекреації в південноамериканському районі.

Варіант 8.

1. Рекреаційні ресурси, їх типи.
2. Середземноморський рекреаційний підрайон.

Варіант 9.

1. Фактори, які впливають на показники туристських потоків.
2. Рекреаційний потенціал та особливості рекреації в північноамериканському районі.

Варіант 10.

1. Основні поняття і терміни рекреаційної географії.
2. Потенціал та особливості рекреації в Європейському районі.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ»

1. Розвиток рекреаційної географії як наукової дисципліни.
2. Передумови становлення й розвитку рекреації.
3. Об'єкт і суб'єкт рекреації.
4. Визначення предмета рекреаційної географії.
5. Місце рекреаційної географії в системі географічних наук.
6. Феномен рекреації. Добовий та тижневий цикли рекреації.
7. Квартальний, річний та життєвий цикли рекреації.
8. Еволюція просторово активної рекреаційної діяльності.
9. Види рекреаційної діяльності, що виділяються за мотивацією рекреації.
10. Види рекреаційної діяльності, що виділяються за характером використання природних ресурсів
11. Види рекреаційної діяльності, що виділяються за характером організації.
12. Види рекреаційної діяльності, що виділяються за характером використання транспорту.
13. Основні типи рекреаційних територій.
14. Види рекреаційної діяльності за місцем проведення (міжнародний та внутрішній туризм).
15. Рекреаційний потенціал, рекреаційні ресурси, рекреант.
16. Картографічний метод дослідження. Значення карт.
17. Елементи карти.
18. Властивості карт.
19. Критерії класифікації карт.
20. Картографічні проекції.
21. Використання карт.
22. Картоїди, їх особливості та переваги.
23. Особливості «уявних» карт.
24. Поняття «рекреаційні ресурси», їх види.
25. Природні передумови рекреації .
26. Основні положення рекреаційної оцінки природних ресурсів.
27. Методичні прийоми і способи медико-біологічного типу оцінювання природних рекреаційних ресурсів.
28. Психо-естетичний тип оцінки природних рекреаційних ресурсів.
29. Технологічний тип оцінки природних рекреаційних ресурсів.

30. Культурно-історичні рекреаційні ресурси.
31. Районування як наукова процедура.
32. Етапи процесу рекреаційного районоутворення.
33. Роль природного середовища в рекреаційному районоутворенні.
34. Просторово-часова модель районоутворення.
35. Рекреаційний район, його характерні риси.
36. Ознаки рекреаційних районів і методика їх виявлення.
37. Таксономічні одиниці рекреаційного районування.
38. Назвіть найпопулярніші види квартального та річного відпочинку туристів.
39. Охарактеризувати поїздки у великі міста, невеликі міста та іні держави.
40. Дати визначення “торговому” туризму та поїздок до моря.
41. Тематичні рекреаційні парки США та за його межами.
42. Визначити типи поїздок у місця, пов’язаних з природою.
43. Розкажіть про винні/кулінарні тури.
44. Африканські сафари: розміщення та особливості проведення.
45. Круїзи та туристські потяги.
46. Особливості та тенденції географії міжнародних рекреаційних потоків.
47. Загальна характеристика турпотоків серед рекреаційних регіонів світу.
48. Типологія країн відносно їх належності до різних соціо-культурних утворень.
49. Характеристика основних рекреаційних районів світу: Європи.
50. Американський туристський макрорегіон.
51. Африканський макрорегіон.
52. Азіатсько-Тихоокеанський макрорегіон.
53. Південно-Азіатський макрорегіон.
54. Близько-Східний туристський макрорегіон.
55. Перспективи розвитку рекреаційної географії.
- Основні рекреаційні райони України.
56. Природно-рекреаційні ресурси України.
57. Культурно-історичні ресурси України.
59. Гомогенні туристські ресурси України.
59. Які пам’ятки світового значення зареєстровані в Україні на основі класифікації ЮНЕСКО.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Базова

1. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Д.Д. Гурова, М.О. Фролов, С.М. Журавльова, Т.С. Кукліна, О.М. Сердюк. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. – 92 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційна географія: навч.-метод. комплекс дисципліни. – К.: Обрії, 2012. – 96 с.
3. Горшкова Л.Ю., Крысанова Т.Д., Пичугина Н.В., Ушакова О.В. Рекреационная география. Словарь-справочник. – Саратов, 2013. – 84 с.
4. Колотова Е.В. Рекреационное ресурсоведение. – М., 2012. – 152 с.
5. Мироненко Н.С. Рекреационная география / Н.С. Мироненко, И.Т. Твердохлебов. – М. : МГУ, 1981. – 208 с.
6. Николаенко Д.В. Рекреационная география. – М., 2001. – 321 с.
7. Покоłodна М.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 275 с.
8. Смаль І.В. Основи географії рекреації та туризму: навч. посіб. – Ніжин: НДПУ, 2014. – 105 с.
9. Стафійчук В.І. Рекреалогія. – К.: Олді-плюс, 2017. – 264 с.
10. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 312 с.

Допоміжна

1. Александрова А.Ю. Структура туристского рынка. – М., 2012. – 322 с.
2. Кусков А.С., Голубева В.Л., Одинцова Т.Н. Рекреационная география: учебно-методический комплекс. – М.: МПСИ, Флинта, 2015. – 496 с.
3. Масляк П.О. Країнознавство: підручник. – 3-тє вид., виправл. І доповн. – К.: Знання, 2015. – 293 с.
4. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навчальний посібник. –

К.: Знання, 2014. – 343 с.

5. Преображенский В.С., Зорин И.В., Квартальнов В.А., Веденин Ю.А. и др. Теория рекреалогии и рекреационной географии. – М., 2012. – 188 с.

6. Салищев К.А. Картоведение. – М., 2012. – 134 с.

7. Уникальные территории в культурном и природном наследии регионов. – Симферополь, 2012. – 256 с.\

8. Шашинін В.В. Рекреаційна географія світових ресурсів. – Ніжин, 2014. – 344 с.

9. Якушева О.Ю. Рекреалогія. – К., 2015. – 104 с.

Інформаційні ресурси:

1. Рекреаційна географія. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://www.bibliofond.ua/view.aspx?id=9914>>. [Посилання дійсне на 17.06.2019 р.]

2. Рекреаційні ресурси. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://www.eao.ua/?p=76>>. [Посилання дійсне на 12.06.2019 р.]

3. Рекреаційна географія. Підручник. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://toppreferat.znate.ua/docs/index-19632.html?page=3>>. [Посилання дійсне на 17.06.2019 р.]

4. Рекреаційні ресурси. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <http://ua.wikipedia.org/wiki/Рекреаційні_ресурси/>. [Посилання дійсне на 10.06.2017 р.]

5. Рекреація і природні рекреаційні ресурси. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://stenus.ua/statia.php?id=86/>>. [Посилання дійсне на 14.06.2019 р.]

6. Рекреаційна географія. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://www.twirpx.com/files/scst/rgeo/>>. [Посилання дійсне на 12.06.2017 р.]

7. Рекреаційне районування. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <<http://school.xvatit.com/index.php?title>>. [Посилання дійсне на 13.06.2019 р.]

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною системою. Отримані за кожен змістовний модуль бали підсумовуються та діляться на 2.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік).

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FХ, F). Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекційних, практичних або семінарських заняттях, вивчення географічної номенклатури та самостійну роботу.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.

Ведення опорного конспекту лекцій:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стислому і системному вигляді викладений основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами теоріями тощо. Кожний студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Відвідування студентом лекції та її наявність в ОКЛ з дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму» дає

студенту **2 бали** за кожну лекцію в кожному змістовному модулі.

Робота на практичних заняттях:

Під час практичних занять студенти усно доповідають на питання. Активна робота студента на занятті оцінюється в **4 бали**.

Критерії оцінки на практичному занятті

Бали	Критерії оцінки
4	Оцінюється робота студента, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів або письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, активний, часто виступає і часто задає питання; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді, розв'язує завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
3	Оцінюється робота студента, який володіє навчальним матеріалом, виконує більшість завдань практичних занять, виявляє знання елементарних положень з дисципліни, іноді виступає і задає питання; добре працює в парі/групі/команді, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
2	Оцінюється робота студента, який частково володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, іноді виконує завдання практичних занять; інколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
1	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді, іноді виконує

	завдання практичних занять; інколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
0	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не працює в парі/групі/команді.

Здача географічної номенклатури

З дисципліни «Рекреаційна географія міжнародного туризму» заплановано вивчення фізичних географічних об'єктів світу. Номенклатура Євразії, Північної та Південної Америки, Африки з Австралією та Океанією (разом) оцінюється в **40 балів**.

Критерії оцінки географічної номенклатури

Бали	Критерії оцінки
40-36	Оцінюється знання студентом усіх географічних об'єктів, які винесені для засвоєння, швидке їх знаходження на карті, вміння розрізняти, до якої частини світу вони відносяться.
35-30	Оцінюється знання студентом майже усіх географічних об'єктів (не більше 2-3 помилок), які винесені для засвоєння, швидке їх знаходження на карті, вміння розрізняти, до якої частини світу вони відносяться, допускається збільшення часу для знаходження потрібного об'єкта
29-20	Оцінюється знання студентом більше половини усіх географічних об'єктів, які винесені для засвоєння, недостатньо швидке їх знаходження на карті, вміння розрізняти, до якої частини світу вони відносяться, допускається збільшення часу для знаходження потрібного об'єкта
19-10	Оцінюється недостатнє вивчення географічних об'єктів студентом (вивчено менше половини об'єктів), повільне знаходження їх на карті, недостатнє вміння розрізняти, до якої частини світу вони відносяться.

9-0	Оцінюється недостатнє вивчення географічних об'єктів студентом (багато помилок), дуже повільне знаходження їх на карті, недостатнє вміння розрізняти, до якої частини світу вони відносяться.

Самостійна робота студентів/індивідуальне завдання

Виконання індивідуального завдання можливе у вигляді реферату або усної доповіді на практичному занятті. Така форма надає студенту можливість отримати максимум **10** додаткових **балів** в кожному модулі.

Критерії оцінки індивідуального завдання:

Бали	Критерії оцінки
10-8	В повному обсязі володіє матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
7-5	Достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
4-2	В цілому володіє матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2-0	Не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт. В

структурі навчання виділяють 2 змістовних модулі. Тобто студент двічі за семестр складає модульний контроль та має можливість набрати максимум **20 балів** у 1 модулі та **10 балів** у другому модулі. У першому модулі контрольна робота проходить у формі письмових відповідей на теоретичні питання (4 питання, кожне з яких оцінюється в **5 балів**). У другому модулі контрольна робота проходить у письмовій тестовій формі (10 тестових питань). Правильна відповідь на тестові питання оцінюється в **1 бал**.

Критерії оцінки контрольної роботи 1-го модуля

Бали	Критерії оцінки
5	Оцінюється робота студента, який в повному обсязі дав відповідь на поставлені теоретичні питання з вивченого матеріалу, навів власні приклади. Завдання виконані вчасно, правильно і без зауважень.
4	Оцінюється робота студента, який в недостатньо повному обсязі дав відповідь на поставлені теоретичні питання з вивченого матеріалу, навів приклади, що були озвучені на лекції. Завдання виконані вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру..
3	Оцінюється робота студента, в якого завдання виконано не повністю, містить певні недоліки, судження студента недостатньо аргументовані.
2	Оцінюється робота студента, який частково володіє навчальним матеріалом, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає відповідь на питання
1	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст питання, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання однослівною відповіддю.
0	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань.

Студент, який з різних обставин не отримав необхідної

кількості балів з будь-якої теми, має можливість самостійно її підготувати і пройти індивідуальний поточний контроль знань з цієї теми або виконати індивідуальні завдання, що пропонуються в робочій програмі з дисципліни.

ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

1 модуль (максимум балів)		2 модуль (максимум балів)	
Лекції	6 (3 лекції*2)	Лекції	8 (4 лекції*2)
Практичні	24 (6 практ.зан*4)	Практичні	32 (8 практ.зан*4)
Номенклатура Євразії	40	Номенклатура інших континентів	40
Контрольна робота	20	Контрольна робота	10
Самостійна робота/Ідз	10	Самостійна робота/Ідз	10
Всього	100	Всього	100

Якщо студент з будь-якої поважної причини не виконав умов набору балів за період вивчення, він має змогу під час заліково-екзаменаційної сесії прийти на залік і скласти усно мінімум 2 питання за переліком та виконати тести. В такому разі бали за підсумковий модульний контроль (максимум 100 балів) та бали, які отримані на заліку (максимум 100 балів), підсумовуються та діляться на два.

КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ НА ЗАЛІКУ:

1. Два питання потребують змістовної відповіді, кожна з них розкриває сутність того чи іншого поняття або теоретичного положення (оцінюється від 0 до 30 балів за кожне питання).

30-27 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.

26-23 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

22-18 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

17-0 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

2. Правильна відповідь на **10 тестових питань** оцінюється в **4 бали** кожна.

Студенти заочного відділення виконують контрольну роботу.

Кожен студент заочного відділення виконує контрольну роботу за варіантом. Вибір варіанта здійснюється за останньою цифрою в заліковій книжці.

В кожному варіанті необхідно розглянути 2 питання. Кожне питання оцінюється в 25 балів максимум.

Після перевірки викладачем контрольної роботи та її захисту в усному вигляді викладач допускає студента до заліку. Критерій оцінки питань на заліку той самий, що й для контрольної роботи.

На заліку студент складає тести з дисципліни або відповідає на 2 питання з переліку.

Критерії оцінки контрольної роботи для заочників:

Контрольна робота, письмова та усний захист	Критерії оцінки
25-20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

19-15	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
14-10	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
9-6	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
5-2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
1-0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому модульному контролі, свідчить про **ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни** на конкретному етапі її вивчення. Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	визначення
		для заліку	
90 – 100	A	зараховано	відмінно - повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому.
85-89	B		дуже добре - недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
75-84	C		добре - недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
70-74	D		задовільно – засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно

			самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
60-69	E		достатньо - засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно – не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно – не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.

